

DIR CLARAMENT EL XOC CREADOR QUE FOU BRASIL

L'any 2005, l'etnòleg abandonà la seva reserva en una entrevista a LE MONDE per parlar de la seva experiència decisiva dels anys 1930.

Verónique Mortaigne. LE MONDE, 13 de nov 2009

«.- Què diria vostè del pervenir?»

«.- No em preguntis res de tot això. Estem en un món al qual ja no pertanyo. El que vaig conèixer, el que vaig estimar, tenia 1.500 milions d'habitants. Al món actual hi ha 6.000 milions d'humans. Ja no és el meu. I el de demà amb 9.000 milions d'homes i dones –fins i tot si es tracta d'un màxim de població, com ens diuen per consolar-nos– em prohibeix qualsevulla predicció.»

Quan va dir aquestes paraules, al cap d'una hora de conversa al final de la qual es va manifestar «*fatigat*» a causa del Parkinson, Claude Lévi-Strauss no mostrava cap mena de tristesa. Estava dret i convençut del que deia. Era el febrer de 2003 i l'antropòleg havia acceptat sortir de la seva reserva el temps d'una entrevista a LE MONDE en ocasió de l'any del Brasil a França.

Tenia llavors 96 anys i l'autor de REGARD ÉLOIGNÉ [Mirada llunyana] (1983) ens havia atès al seu pis, en un edifici parisenc de rajola elegant, prop de la Casa de la ràdio, 'rive droite'.

Amb una cortesia extrema era també d'una gran precisió en les seves respostes. Publicada al LE MONDE del 22 de febrers del 2005, i més tard en forma de llibret a l'editorial Chandeigne [LLUNY DEL BRASIL, 28 p., 6 €], l'entrevista rellegida per l'etnòleg tan sols fou objecte d'un parell de correccions ínfimes. En aquella època per a Lévi-Strauss tot el que estava dit estava dit i ben dit, de la manera més clara possible i amb una veu directa, que era la millor garantia de la veritat.

Claude Lévi-Strauss ens va rebre al seu entorn natural, en la seva biblioteca, portava americana i un bastó amb empunyadura metàl·lica amb disseny de motius indígenes: «*un artesanat banal*», va dir-nos. En mig dels volums relligats, un tòtem d'Oceania, molts objectes asiàtics, un rotlle de pregària tibetà. Es podia restar físicament i per sempre marcat per un país, ens confessava, perquè la primera mirada havia estat d'una gran intensitat. Pausadament, finalment amb un somriure, l'etnòleg feia una precisió d'importància: el Brasil l'havia atrapat des de la seva arribada l'any 1935 al port de Santos, lluny encara de les primícies amazòniques del Matto Grosso, on anava a buscar els indis Bororo.

UNA VOLUNTAT INSULAR

«El meu primer xoc, en arribar al Brasil, ja us ho he dit, va ser la naturalesa, tal com es podia observar per les vores de la Serra do Mar; més tard quan vaig aconseguir penetrar a l'interior del país, altre cop em va impressionar la natura, del tot diferent a la que havia conegut. Però hi va haver també una dimensió, a la qual sovint no es presta prou atenció i que per a mi va fer capital: la del fenomen urbà.»

Des d'aleshores comprenia que calia anar més enllà de les paraules i caminar per un mateix, fressant camins no banalitzats, fora de la teoria, fora de l'estructuralisme, temes sobre els quals l'any 2005, Claude Lévi-Strauss no tenia cap mena de ganes de conversar a la premsa.

En la mirada clara de l'etnòleg vestit de blaumarí es llegia una voluntat insular. Contenia la visió d'un continent en què el procés de transformació de la naturalesa en espais urbans havia aparegut als ulls sorpresos del jove investigador europeu. Entre línies, Claude Lévi-Strauss sabia explicar el somni: *«el massís central, el Planalto, és magnífic, el cel hi té una gran importància. És una altra magnitud de grandesa.»*

Lúcid pel que feia a l'evolució de la seva disciplina, Lévi-Strauss mesurava l'evolució de l'etnologia a l'antiga, que cercava la singularitat de les civilitzacions *«nascudes en complet aïllament respecte de les nostres»* vers *«un règim de compenetració mútua.»*

© dels autors. Reproducció exclusiva per a ús escolar. [Trad. R.A.]